

**ศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตตามแนวนโยบายสร้างสังคมประชาธิปไตยในการทำงาน
กับชุมชนปทุมธานี**

**The Potential of Rangsit University Based on the Policy of Creating a Society of Meritocracy for
Working with Pathumthani Community**

จิระศักดิ์ สารรัตน์

Chirasak Sararat

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
Associate Dean of Administration, Faculty of Mass Communication, Chiang Mai University, Huay Kaew Road,
Muang District, Chiang Mai, Thailand
E-mail : chirasak.sararat@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตตามแนวนโยบายสร้างสังคมประชาธิปไตยในการทำงานกับชุมชนปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ การมีส่วนร่วม และความต้องการที่ประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนปทุมธานี ของมหาวิทยาลัยรังสิต และเพื่อเสนอแนะด้านศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตกับความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีโดยศึกษากับประชาชนใน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง ธัญบุรี หนองเสือ ลาดหลุมแก้ว ลำลูกกา และสามโคก จำนวน 2,800 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 – 30 ปี มีสถานภาพโสดมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นข้าราชการ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และมีที่พักอาศัยในอำเภอคลองหลวงมากที่สุด 2) การรับรู้ของประชาชนจังหวัดปทุมธานีเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิตพบว่าได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิตผ่านสื่อบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดรับข่าวสารและสาระความรู้ต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัย มีการรับรู้เกี่ยวกับการกิจและบทบาทของมหาวิทยาลัย คือ ให้การศึกษา/จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา และรับรู้เกี่ยวกับการกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน เป็นการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม และการทำวิจัย 3) การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยรังสิตกับการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นมหาวิทยาลัยรังสิตมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสาธารณสุขมากที่สุด และ 4) ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานีของมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ภาครัฐต้องการให้มหาวิทยาลัยรังสิตมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น ภาคอุตสาหกรรมต้องการให้จัดหลักสูตรเพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน ของแรงงานไร้ฝีมือ และ

แรงงานกึ่งฝีมือ ภาคการเกษตรต้องการให้เป็นผู้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมธุรกิจ SME ภาคการศึกษา ต้องการให้เป็นแกนนำเพื่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ภาคประชาชนต้องการให้เป็นแกนนำเพื่อการศึกษาสิทธิประโยชน์ของครัวเรือน ชุมชนในการให้ความรู้ความเข้าใจ เป็นตัวแทนเรียกร้องสิทธิ ร่วมพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่น และต้องการให้ออกหน่วยในพื้นที่จังหวัดเพื่อบริการด้านสาธารณสุขมูลฐานและการรักษาโรคเฉพาะทาง เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะด้านศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตกับความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี โดยได้เสนอแนวทาง 6 ด้าน คือ 1) มหาวิทยาลัยรังสิตควรพิจารณานำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ (Strategic Direction) การบูรณาการและองค์รวมของการพัฒนาเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก 2) ควรนำแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility : USR) มาใช้ 3) ควรนำหลักคิด “สังคมธรรมาธิปไตย” ไปประยุกต์ใช้กับแนวทางปฏิบัติ “มหาวิทยาลัยรังสิต กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อสังคม (จังหวัดปทุมธานี)” 4) สร้างกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยรังสิตเพื่อการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืน 5) ควรมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เพื่อร่วมพัฒนาจังหวัดปทุมธานี ใน 3 ลักษณะคือ การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน การพัฒนาโดยใช้โครงการ/กิจกรรมเป็นฐาน และการพัฒนาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 6) กำหนดแนวทางการดำเนินการของมหาวิทยาลัยรังสิตกับความรับผิดชอบต่อสังคม (จังหวัดปทุมธานี) ตามพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

คำสำคัญ : ศักยภาพ สังคมธรรมาธิปไตย

Abstract

This research had two objectives, they were to (1) study acknowledgement, cooperation and needs of people on the development of Pathumthani community of Rangsit University and (2) suggest the potential of Rangsit University and the cooperation for developing Pathumthani community. Samples were 2,800 people from seven Amphoes such as Mueang Pathumthani, Klongluang, Thanyaburi, Nongsuea, Latumkaeo, Lam Lukka and Samkhok. Data tool used was questionnaire. Statistics data were descriptive statistics. The results were found as follows: 1) the majority of questionnaire answerers were more female than male with the age between 26 and 30 years old. They were single, received a Bachelor degree education, work as government officials, earned a salary of 15,001 – 20,000 baht and live in Amphoe Klongluang. 2) Acknowledgement of Pathumthani community of Rangsit University was found that they got information of Rangsit University through personal media and various knowledge from Rangsit University including the tasks and duty of Rangsit University about giving education, providing instruction in the tertiary level and providing academic instruction as academic service to the community, society and doing research. 3) The cooperation of Rangsit University and the development of Pathumthani Province were found that the overall was average. According to the details, it was found that the public health was most cooperated by Rangsit University and 4) the needs of people about developing Pathumthani community of Rangsit University were found that the

government sector needed Rangsit University to have a main role to develop a short course of training curriculum focusing on the development and effectiveness of operators. The agricultural sector needed Rangsit University to be a leader of product transformation and SME business support. The educational sector needed Rangsit University to be a core leader for developing educational personnel, educational administrators and teachers. The people sector needed Rangsit University to be a core leader to keep the right of community, to give knowledge, to be a representative for the right and to cooperate for the local development. Educational personnel and public health students are needed to visit people in the area to serve the fundamental public health and specific disease cure.

About the suggestion of Rangsit University potential and cooperation in developing Pathumthani Province, the researcher suggested six guidelines as follows: 1) Rangsit University should bring a long term of 15 year plan of higher education (2008-2023) as a framework of strategic direction, integration and the whole part of developing the environment impacting on human and the world. 2) The framework of University Social Responsibility (USR) should be used. 3) The framework of meritocracy society should be applied to the practice of guidelines called “Rangsit University and Social Responsibility (Pathumthani Province)”. 4) The framework of social responsibility of Rangsit University for developing Pathumthani province in the long term should be made. 5) Three characteristics of strategic purposes for developing Pathumthani province such as area based development, project based development and problem based development should be created. 6) Guidelines of Rangsit University social responsibility (Pathumthani Province) based on four missions, instruction, research, academic service and cultural maintenance, should be clearly written.

Keywords : potential, society of meritocracy

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยรังสิต มีแนวนโยบายที่มุ่งเน้นการสร้าง “สังคมธรรมาธิปไตย” คือ สังคมใหม่ในรั้วมหาวิทยาลัยรังสิต ที่เชื่อมั่นว่าเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเป็นธรรมกับทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือร่ำรวย ต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวว่า “มหาวิทยาลัยจะดำเนินการอยู่บนหอคอยงาช้างโดยไม่เกี่ยวข้องกับสังคมที่แท้จริงนั้นไม่ได้ เราต้องเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดัน งานวิชาการ งานวิจัย ชีวิต การฝึกอบรม การสร้างแสงสว่างและปัญญาให้

เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อสร้างสังคมธรรมาธิปไตยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และสร้างสิ่งที่เราอยากเห็นให้เกิดขึ้นจริงในสังคม ด้วยความตั้งใจดังกล่าวมหาวิทยาลัยรังสิตจึงขอเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้เยาวชนสร้างสังคมธรรมาธิปไตย โดยเชื่อมั่นว่ามหาวิทยาลัยรังสิตจะก้าวเข้าสู่สังคมธรรมาธิปไตยอย่างเต็มตัว และเพื่อต่อยอดสังคมธรรมาธิปไตยอย่างแท้จริง” จึงเห็นหน้าปรับภาพลักษณ์องค์กรใหม่โดยเปลี่ยนอัตลักษณ์องค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมใหม่ และรองรับการเปลี่ยนแปลง

ในอนาคต (คณะกรรมการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย มหาวิทยาลัยรังสิต, 2552)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัยรังสิตเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (learning community) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่จัดให้ผู้เรียนเกิด “การเรียนรู้ผ่านทางการให้บริการ” (service learning) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงหรือนำการเรียนรู้ในรายวิชาหรือทักษะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนผสมผสานเข้ากับการ “บริการชุมชน” (community service) โดยมีการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาการเข้ากับประสบการณ์การบริการโดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์ตรงในการให้บริการกับชุมชน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้มีการดำเนินการในรูปโครงการ เชื่อมโยงผู้เรียนกับชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้ทั้งผู้เรียนและชุมชนได้เกิดความร่วมมือกันในการช่วยเหลือแก้ไขที่ปัญหาของชุมชน (ศักดิ์ชัย นิริญทวี, 2544) เช่นเดียวกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยรังสิตซึ่งถือเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมธรรมาธิปไตยได้ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนปทุมธานี โดยการใช้ศักยภาพของคณะวิชาที่ตนเองสังกัดในการพัฒนาทั้งตนเอง บุคลากร นักศึกษา และชุมชนปทุมธานีไปพร้อมๆ กัน

จากแนวคิดข้างต้น ทำให้มหาวิทยาลัยรังสิตที่มุ่งสร้างสังคมธรรมาธิปไตย มุ่งสร้างบัณฑิตให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมุ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนปทุมธานี จึงได้นำแนวคิด “service learning” หรือการเรียนรู้ผ่านทางการให้บริการมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการบริการชุมชน และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา ทำให้บุคลากรและนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์จริง ทั้งนี้

แนวคิดดังกล่าวได้รับการบรรจุให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเน้นการทำกิจกรรมด้านการเรียนรู้ด้วยการให้บริการสังคมและชุมชน เรียนรู้ความจริงของสังคมจากประสบการณ์จริง (experiential learning) แล้วนำมาพิจารณาใคร่ครวญตนเอง ค้นหาศักยภาพตนเอง โดยให้บุคลากร/นักศึกษาได้พัฒนาให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันสิ่งที่ดีให้กับผู้อื่น พร้อมกับการใช้ศักยภาพของกลุ่มคณะวิชาของตนเองในการพัฒนาชุมชน จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษา “ศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตตามแนวนโยบายสร้างสังคมธรรมาธิปไตยในการทำงานกับชุมชนปทุมธานี” ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนทางการใช้ศักยภาพของกลุ่มคณะวิชาในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี โดยแสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกจิตอาสาของบุคลากรและนักศึกษาในการรู้จักใช้ การใช้ทักษะและความสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยรังสิต และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัยรังสิต ภายใต้การทำงานแบบสังคมธรรมาธิปไตย คือ สังคมที่มีความเป็นธรรม เสมอภาค และถูกต้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนจังหวัดปทุมธานีเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยรังสิตกับการพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณดังรายละเอียดนี้คือ

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี 7 อำเภอ จำนวน 394,600 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มอย่างแบบกำหนดโควตา อำเภอละ 400 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,800 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การรับรู้ของประชาชนจังหวัดปทุมธานีเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิต

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยรังสิตกับการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 – 30 ปี มีสถานภาพโสดและมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นข้าราชการ มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท และพักอาศัยในอำเภอคลองหลวงมากที่สุด

ประชาชนมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิต ผ่านสื่อบุคคล ป้ายโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ และอินเทอร์เน็ต (www.rsu.ac.th) มีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับเพื่อเปิดรับข่าวสารและสาระความรู้ต่างๆ และความเคลื่อนไหว มีการรับรู้ถึงภารกิจและบทบาทของมหาวิทยาลัยด้านให้การศึกษา/

จัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มุ่งสร้างบัณฑิต และมีหลักสูตรและสาขาวิชาหลากหลายที่สุด และยังรับรู้เกี่ยวกับการกิจด้าน การบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม และการทำวิจัยด้วย

การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านสาธารณสุขโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการลงพื้นที่ชุมชนในการให้บริการทางด้านสุขภาพ 2) ด้านการเมืองการปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ด้านอุตสาหกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะวิชาและนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี 4) ด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรหลากหลาย รวมไปถึงเครื่องมืออุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย 5) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับหน่วยงานภายนอก และ 6) ด้านเกษตรกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า มีการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าด้านการเกษตร

ความต้องการของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า 1) ภาครัฐต้องการให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น 2) ภาคอุตสาหกรรมต้องการให้จัดหลักสูตรเพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน ของแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานกึ่งฝีมือในเขตนิคมอุตสาหกรรม 3) ภาคการเกษตรต้องการให้เป็นผู้นำด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมธุรกิจ SME 4) ภาคการศึกษาต้องการเป็นแกนนำเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะ

สั้นและระยะกลาง 5) ภาคประชาชนต้องการให้เป็นแกนนำเพื่อการรักษาสิทธิประโยชน์ของครัวเรือนชุมชนในการให้ความรู้ความเข้าใจ เป็นตัวแทนเรียกร้องสิทธิ และร่วมพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่น และ 6) ต้องการให้มีการออกหน่วยในพื้นที่จังหวัดเพื่อบริการด้านสาธารณสุขมูลฐานและการรักษาโรคเฉพาะทาง เป็นต้น

5. อภิปรายผล

ด้านการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิตให้การศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามากที่สุด เป็นสถาบันที่มุ่งสร้างบัณฑิต และเป็นสถาบันที่มีหลักสูตรและสาขาวิชาหลากหลายที่สุด และยังรับรู้เกี่ยวกับการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม และการทำวิจัยด้วย ซึ่งเป็นไปตามภารกิจของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ต้องมีการวิจัยที่สำคัญที่ 4 ประการ ที่สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา (2541) ได้กำหนดไว้ คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการที่มหาวิทยาลัยรังสิตมีการให้ความสำคัญกับการวางแผนและดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ในด้านคุณภาพบัณฑิตมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพผู้สอน และคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต (2550-2554) (ฉบับปรับปรุง) ที่ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์กับการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เส้นทางสู่ความเป็นเลิศ (Roadmap to excellence) ต่อประชาคม ดังนี้ ประเด็นต่อไปนี้เป็น 1) ความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) 2) มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-university) 3) ความเป็นนานาชาติ (internationalization) 4) การรับรองมาตรฐาน

(certification) 5) คุณภาพการศึกษา (quality education) และ 6) การเตรียมความพร้อมสู่โลกแห่งความเป็นจริง (readiness for real world)

ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยรังสิตกับการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มหาวิทยาลัยรังสิตมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีในด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการเมือง/การปกครองและด้านอุตสาหกรรมอยู่ในระดับมาก ด้านการศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง และด้านเกษตรกรรม ตามลำดับ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยรังสิตมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาท ภารกิจ หน้าที่ และการดำเนินงานต่าง ๆ ในเชิงลึก อาจทราบเพียงผิวเผิน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง อีกประการจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี และด้านเกษตรกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน อาจไม่ได้มีบทบาทมากนักในการพัฒนาชุมชนในทางตรง แต่ทั้งนี้การมีส่วนร่วมดังกล่าวของมหาวิทยาลัยรังสิตที่มีตั้งแต่ระดับมากจนถึงปานกลางก็เป็นไปตามแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ที่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน โครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด กล่าวคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดแนวคิดการดำเนินงาน โครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด โดยปรับเปลี่ยน/ปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสังคม (engaged higher education) เพื่อพัฒนาคน พัฒนาชุมชนสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดและประเทศตาม

แนวทาง “การส่งเสริมอุดมศึกษารวมสร้างประเทศไทย น่ายุ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยและการค้นคว้าหาข้อมูลองค์ความรู้ทั่วไป ความจำเป็นพื้นฐานของชุมชนตลอดจนแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนในรูปแบบของการเรียนรู้ร่วมกัน 2) เพื่อให้ชุมชนได้องค์ความรู้ใหม่ หรือการต่อยอดองค์ความรู้เดิมสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชนท้องถิ่น 3) เพื่อให้มีการบูรณาการขับเคลื่อนองค์ความรู้และประสบการณ์จากสถาบันอุดมศึกษา/คลังความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติงานจริงในชุมชนรวมทั้งการประสานความร่วมมือเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทั้งชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระดับจังหวัด และ 4) เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรและนิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (activity based learning) ในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนสังคม

ด้านความต้องการของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานีของมหาวิทยาลัยรังสิตพบว่า มีความต้องการของประชาชนในหลายกลุ่มคน กล่าวคือ ภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคอุตสาหกรรม ต้องการให้มหาวิทยาลัยรังสิตมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้น พัฒนาความรู้และทักษะ ฝีมือแรงงาน ของแรงงานไร้ฝีมือ แรงงานกึ่งฝีมือ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านภาคเกษตรต้องการให้เป็นผู้นำด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมธุรกิจ SME ด้านภาคประชาชน ต้องการให้เป็นแกนนำเพื่อการรักษาสิทธิประโยชน์ของครัวเรือน เป็นตัวแทนเรียกร้องสิทธิ และร่วม

พัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่น และด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ต้องการให้ออกหน่วยในพื้นที่จังหวัดเพื่อบริการด้านสาธารณสุขมูลฐานและการรักษาโรคเฉพาะทาง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลของการศึกษานั้นมีหลายเรื่องที่มหาวิทยาลัยรังสิตได้ดำเนินการแล้ว หรือดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากศักยภาพที่มหาวิทยาลัยรังสิตมีอยู่ แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่มหาวิทยาลัยรังสิตยังไม่สามารถดำเนินการตามความต้องการได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่อง เพราะมหาวิทยาลัยรังสิตยังมีคณะวิชาที่มีองค์ความรู้ที่จะรองรับอย่างเพียงพอ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร การเป็นแกนนำเพื่อการรักษาสิทธิประโยชน์ของครัวเรือนและชุมชน การเป็นตัวแทนเรียกร้องสิทธิ และการมีส่วนร่วมพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่น เป็นต้น แต่ทั้งนี้การดำเนินการส่วนใหญ่ก็เป็นไปตามความต้องการของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานีของมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยและการค้นคว้าหาข้อมูลองค์ความรู้ทั่วไป ความจำเป็นพื้นฐานของชุมชนตลอดจนแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนในรูปแบบของการเรียนรู้ร่วมกัน 2) ให้มีการบูรณาการขับเคลื่อนองค์ความรู้และประสบการณ์จากสถาบันอุดมศึกษา/คลังความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติงานจริงในชุมชนรวมทั้งการประสานความร่วมมือเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทั้งชุมชนท้องถิ่นผู้ประกอบการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและในระดับจังหวัดและ 3) ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรและนิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

สังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่ต้องการให้หน่วยงานภายใน นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรได้มีการเรียนรู้สภาพความเป็นจริงและออกไปสัมผัสกับปัญหาในชุมชน สังคมในรูปแบบของ “การเรียนรู้ด้วยการให้บริการสังคม” (service-learning) ด้วยการเชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชาหรือทักษะที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาโดย ผสานเข้ากับการให้ “บริการชุมชน” (community service) ในด้านต่างๆ ที่ชุมชนต้องการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังเป็นไปตามแนวทาง “สร้างสรรค์สังคมธรรมาธิปไตย” ที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยรังสิต ไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม โดยการสร้างบัณฑิตที่มีจิตสำนึกต่อสังคม (คณะกรรมการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย มหาวิทยาลัยรังสิต, 2552)

ข้อเสนอแนะด้านศักยภาพของมหาวิทยาลัยรังสิตกับความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี

1. มหาวิทยาลัยรังสิต ควรพิจารณากรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2551-2565) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ (strategic direction) การบูรณาการและองค์รวมของการพัฒนาเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก ประเทศไทยจนถึงอุดมศึกษาประกอบด้วย 7 เรื่องคือ 1) ความเปลี่ยนแปลงด้านประชากร 2) พลังงานและสิ่งแวดล้อม 3) การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต 4) การจัดการความขัดแย้งและความรุนแรง 5) การกระจายอำนาจการปกครอง 6) เยาวชนไทยนักศึกษาไทยและบัณฑิตในอนาคตและเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) เป็นปัจจัยในระบบอุดมศึกษา

2. มหาวิทยาลัยรังสิต ควรนำแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ

สถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility : USR) มาใช้

3. มหาวิทยาลัยรังสิต ควรนำหลักคิด “สังคมธรรมาธิปไตย” ไปประยุกต์ใช้กับแนวทางปฏิบัติ “มหาวิทยาลัยรังสิต กับความรับผิดชอบต่อสังคม (จังหวัดปทุมธานี)”

4. สร้างกรอบแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยรังสิตเพื่อการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีอย่างยั่งยืน ตามพันธกิจดังนี้ คือ 1) ด้านการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ที่เน้นวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และวิธีการบริหารจัดการองค์กรแบบสังคมธรรมาธิปไตย 3) ด้านการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดเพื่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และ 4) มหาวิทยาลัยรังสิตให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา

5. มหาวิทยาลัยรังสิตควรมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เพื่อร่วมพัฒนาจังหวัดปทุมธานี ใน 3 ลักษณะคือ 1) การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (area based development) 2) การพัฒนาโดยใช้โครงการ/กิจกรรมเป็นฐาน (project based development) และ 3) การพัฒนาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based development)

6. กำหนดแนวทางการดำเนินการของมหาวิทยาลัยรังสิตกับความรับผิดชอบต่อสังคม (จังหวัดปทุมธานี) ตามพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนการสอน 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านบริการวิชาการ และ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแยกประเด็นการพัฒนาชุมชนในแต่ละด้าน ตลอดจนควรมุ่งศึกษากับประชาชนในแยกกลุ่มอาชีพด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาศักยภาพของกลุ่มคณะวิชา หรือคณะวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยรังสิตในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีด้านต่าง ๆ โดยแยกศึกษาในแต่ละด้านให้ชัดเจน คือ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเกษตร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับคณะวิชาที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถนำไปพัฒนาชุมชนปทุมธานี

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนหลายท่านด้วยกัน คือ ที่ปรึกษาทรงคุณวุฒิ คือ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง คุณอนันต์ หาญพานิช ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาสังคม ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขอขอบคุณ อาจารย์อนุสรณ์ ศรีแก้ว ที่ปรึกษาโครงการ และขอขอบคุณสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการจัดโครงการและวิจัยในครั้งนี้

7. บรรณานุกรม

คณะกรรมการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย

มหาวิทยาลัยรังสิต. (2552).แผนนโยบายสังคมธรรมาธิปไตย มหาวิทยาลัยรังสิต.
ปทุมธานี : รายงานการประชุม
คณะกรรมการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย
มหาวิทยาลัยรังสิต.

มหาวิทยาลัยรังสิต. (2550). แผนยุทธศาสตร์การ

พัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต (2550-2554) (ฉบับปรับปรุง). ปทุมธานี : สำนักงานวางแผนพัฒนาคุณภาพ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553).

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553).

แนวนโยบายการดำเนินโครงการหนึ่งมหาวิทยาลัยหนึ่งจังหวัด. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก [http://eastnetu.buu.ac.th](http://eastnetu.buu.ac.th/?q=node/22)

/?q=node/22.

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. (2541). แนวทางการ

ประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิว. (2544). การเรียนรู้ด้วยการรับใช้

สังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา.